ISACH
IMMOLATVS

Melodrama

FRANCISCI DOMINICI
CLEMENTI ROMANI

Musicis modulis exspressum

A FRANCISCO DE MESSI
MEDIOLANENSI

Decantandum

IN SACELLO ARCHICONFRATERNITATIS
SANCTISSIMI

CRVCIFIXI

Feria VI. post quartam Dominicam Quadragesimæ.

ROMÆ, Typis Io: Francisci Buagni. MDCCVIII.

Superiorum Facultate.

ARGOMENTO.

DIEDE Abramo à Dio prove così certe della sua cieca ubbidienza, e fedeltà, che non solamente mostrossi prontissimo nell'esiliare Agar sua serva, ed Ismaele suo Figliolo havuto con la medema, ma altresi nel sacrificare la propria ed unigenita sua Prole Isach, che senza verun dubbio haverebbe con le sue istesse mani trafitto, se non fosse stato dall' Angelo di Dio trattenuto (che è quello appunto, che da materia al presente sacro Componimento). L' Istoria non hà bisogno di più distinto racconto: essendo abastantemente noto ad ogniuno, come Iddio imponesse ad Abramo un tal sacrificio, gli additasse il luogo; E come Abramo visto da lungi il Monte da Dio accennatogli commandasse alli due servi, che seco haveva condotti, che ivi l' aspettassero, e poste sopra il dorso di Isach le legna, portando Egli il ferro, ed il foco, giunto sù la cima di detto Monte ergesse un Altare, sopra di cui composte le legna, e l' Innocentissima Vittima, mentre stava per scaricare il colpo, come gli venisse impedito di perfezionare la grand' opera, sacrificando percio all' Altissimo in luogo del Figliolo un montone visto dal medemo trà alcune spine; con riportare in ricompensa della sua sovrumana fortezza quel cumulo di benedizioni che riferisce distintamente il sacro Testo nel libro della Genesi al Cap. XXII.

INTERLOCUTORES.

ABRHAM.

SARA.

ISACH.

ANGELUS.

PARS

PARS PRIMA.

ISACH.

Vocunque greſſus fero, & Iſach traho,
Traho cauſam doloris;
Fruſtrà quærens per Siluas.
Corde, qua careo, pacem.
Vbi pacem iueniam?
Quando pax cordis mei Iſmahel dilectus,
Patriâ Domo eſt eiectus.
Si cùm amabili,
Fratre pax abiit,
Quid pacem ſpondes,
Ouana Spes?
Si lacrymabili
Cupis, & miſero
Pacem donare
Fratrem tu des.
Ah vbi te reperiam,
Vbi potius me inueniam
Dulcis Frater, qui tecum
Iſach lætum tuliſti,
Et infęlicem tantùm reliquiſti.
Ehù Sors, ehù lex, ehù Parens;
Parens crudelis magìs, quò minus ferox,
Cùr nunc Fratri cupienti
Fratrem Sequi non licet?
Sed ſi Fratri volenti,
Ire non datur ſuo comes Amori;
Saltem, quod minus eſt, nunc liceat mori.
Venenatis accincta ſagittis
Veni, vola Mors vulnera me,

 Sic

Sic te Frater quò perges infęlix
Vmbra saltem tunc insequar te.

Abram.

Arbiter Cęli potens,
Qui diem, noctemque alternà euoluis vice;
En Sistunt ante aras,
Agnus grege formosior,
Pulcra Matris annosæ vnica Proles,
Et Aries speciosior
Inter arietes Gregis.
Dextro vultu, quo soles,
Preces, quas fundo, admitte,
Igneinque è Cęlo emitte,
Qui victimas comburat,
Et quid praui est in me flammis adurat.
Cum Victimis meum cor
Vre dilecte mi,
Et fac amare
Hostias maiores me,
Sic tibi amata Spes.
Non dabunt aræ.
Sed quod intueor monstrum!
Vinclis Agnus exustis
Sacras euadit flammas, & festiuum
Rediens implet Ouile,
Totumque ambiens altare
Solum Cęlestis ignis
Arietem consumpsit,
Quid velint hæc prodigia adhuc ignoro;
Quæcumque tamen sint, pronus adoro.
Est detestabilis,
Cum mens humana,
Vult Cęli arcana
Inuestigare.

Tunc

Tunc enim labilis
Quò plus conſiderat,
Eò plus deſiderat
Audax errare.

Sara, & Iſach.

Sara. Ergo, Pars cordis mei, nondum nouiſti,
Quam ſit iniuſtus dolor,
Ille, qui dolet, quod imperat Cęlum?
Nec adhuc cognouiſti,
Tibi iam reſtitutus,
Quòd nunquàm Pius eſt, ſed potiùs furens
Animus deſtitutus
Poſthac, caue, ne in te ſit quid triſtitiæ.
Rideat in vultu tuo decor lætitiæ
In ore laudite
Frontis amabilis
Riſus, lepores,
Plüc conuolete.
Et circa lumina
Nati adorabilis
Alas amores
Diuerberate.
Viuit Iſmahel, viuit
Ergò quid tuum dolorem
Adhuc auges dolendo?
Animus Herous ſuprà
Sortis vices locatus,
Vincit ſortem ferendo,
Et è mentis Olympo
Quodcumque caſus vibrat, & fatum rotat
Magnianimus contemnit,
Et ſi fortè ad Suſpiria
Vi Pietatis vocetur,
Dolet, ſed non à ſua ſed mouetur,

 Nam

Nàm quoties eſt dolori
Plus æquò cor addictum,
Dolor ille Coſtantiæ fit delictum.

Iſach. Nomen fortis, & conſtantis
Victum eſt nomine Amantis;
Parce meo, Parce dolori:
Quod ſi tamen lacrymare
Crimen erit, imputare
Debes hoc crimen Amori.

Sar. Serua igitùr, ſerua
Semper in vultu tuo Matris lætitiam,
Nec Pietas crudelis
Non laudandam in te pariat mæſtitiam,
Si à te Iſmahel diſceſſit,
Amplius Iſmahel nullus
Occupat Genitoris
Vllam partem Amoris,
Et ſolus, care nate,
Dulcis Parentis es Amor, voluptas:
Et in hoc multum debes,
Quod ſolus ſis, lætari,
Nimis enim, ah nimis
Debilis ille eſt Amor,
Qui diuidit ſuas vires,
Et parum in Amore eſt firmum pectus
Quod in plures ſuos diuidit affectus,
Amor eſt ſuauiſſima Flamma,
Dulci Amantum
Cordis eſca, quæ tantum nutritur.
Tunc in leues accendit affectus
Molle pectus,
Quando ſua incendia partitur.
Iam in occaſum vergens occumbit dies,
Cæloque veſper umbras intendit graues,

Ce-

Amicas ergo ſyluas relinquamus,
Et patrios penates adeamus.

Angelus, & Abram.

Ang. Surgas Abram profundo ſopore,
Qui perfuſos, tuos irrigant artus,
Somnos excute, & noctem depelle.
Vigilanti, quæ fulgent nitore
Linguæ ſunt, ſilentio facundo
Quæ te damnant ut deſidem Stellæ
Abr. Quà; ſic dulciter, voce Cœlo plena
Rupta turbatur quies!
Lumine portentoſo
Quæ tàm clara, & ſerena
Noctem occupat Dies!
Aut quis certo naturæ
Ordine perturbato,
Inter nocturnas Vmbras.
Sol eſſulgeſcit nouus,
Qui diffundens ubiquè ſuum nitorem
Vertit tenebras noctis in ſplendorem.
Vmbris circumdata,
Cincta ſyderibus
Recedit, effugit
Horrida nox.
Timore, & gaudio
Perfundit animum
Aures, quæ ſtupidas
Percutit Vox.
Ang. Surgas, & deſiderio
Par obſequendi Cælo',
Vrge greſſus ad montem,
Quem tibi demonſtrauero.
Ibi Cælo gratiſſimus.
Iſach Paternà manu eſt immolandus;

Sur-

Surgas, adhuc quid dubitas?
Sic imperat Altissimus,
Sic iubet Cœli lex. Isach necandus.

Abra. Vigilo ne , an aduc,
Somno mentem opressam
Laruæ tenet fallaces!
Isach Paternà manu est immolandus?
Isach vnica Proles, Cęli manus,
Sentiet per manus meas tàm triste funus?
Isach, Isach necandus?
Męstum, ac nescium sui
Plus quàm doleat, cor stupet.
Sed quid Abram insanis,
Errores Sacto falleris,
Mentem collige, & Pacem
Redde turbato animo.
Spectra sunt quæ vidisti.
Perdere nunquam natos
Numen potest iubere,
Vel in feris natura
Quando aliter solet nos docere.
Rerum omnium fæcunda creatrix
Nos in feris sæuioribus docet
Dulces natos natura seruare.
Tygris Tygrides, Leo Leones,
Seruat Draco, quos fecit Dracones,
Quin te Vipera à natis, vt vitam
Donet natis, se sinit necare.

FINIS PRIMAE PARTIS.

PARS

PARS SECVNDA.

Angelus, & Abram.

Ang. Dhùc Abram quiescis?
Surge, discute Somnum,
Cum Cęlo est obsequendum
Culpa sit omnis mora,
Neque pretium obsequium
Potest vllum habere,
Quod sic lentum moratur,
Et quod Imperium Numinis Scrutatur:
Quando Numinis constat Imperium
Rea sit nisi prompta voluntas
Cęco volet amore obsequendi
Surge, Vola,
Nomen desere Patris Amantis
Si Tonantis
Tibi restat mens iussa exequeundi.
Quando &c.

Abr. Surgam, Vadam, & Dei nutus explebo,
Induam Sacerdotem, Patrem delebo.

Sar. Siste Coniux, ah Nate.
Sed, quæ larua Crudelis
Sæuis me petit Vmbris.
Isach Vnicam Prolem,
Abram vidi Immolantem.
Dum vibratum in aera
Vulnus imminens pendet,
Et Genitor infœlix
Iam natum percussurus non percussit,
Timor Somnum excussit.
Tibi Sara gratare,

Vanæ

Vanæ noctis est Iocus ;
Abram, Isach. sed ehù
Quò sic intempestiui
Abram, Isach abierunt ?
Ah vera docuit Sopor.
Abram, Isach; vocantis
Nullus audit clamores,
Surgam, pergam, quò me rapiunt Timores:
Vbi sit Natus dilectus,
Matrem miseram docete
Dulcis Amor, & timores.
Mali præscium intra pectus
Alget Cor, nostri præbete
Vbi se cælent Amores; Vbi sit &c.

Abram & Isach

Isa. Iam pulcra Cœli plagas
Rosis pingit Aurora,
Quæ formosa, & decora
Novo Signat Splendore
Soli Nascenti Viam ;
Vnde Saturæ Rore
Filiæ dulces gratiarum,
Surgunt herbæ languentes,
Quæ frondium Venustarum
Pandunt opes virentes,
Et flos omnis lætatur,
Et ad lucem recentem excitatur.
Gaudent pallidulæ.
Herbæ languidulæ
Dum lapsus æthere
Spargitur Ros;
Halat odoribus,
Phæbi coloribus

Dum

Dum formosissimis
Pingitur Flos. · Gaudent &c.

Abr. Enimperati montis
Iuga apparent excelsa
Famuli hic expectate.

If. Parens,

Ab. Nate,

If. Quænam vultus Serenum,
Nubes confundit luctu?
Et cor doloris plenum
Petit procella fluctu?
Vltrà Fortunam est, quod Pectus gravat
Omni maius fortuna,
Et ad Fletum movere,
Qui potest Genitorem
Aliquis dolor est Supra dolorem.

Abr. Si scire Cor desiderat
Quid, Nate, impellat pectus
Ad debiles affectus,
Hos consule mærores.
Nàm si potest constantia
Pænarum vim Sentire,
Non tamen aperire
Suos poterit dolores. Si scire &c.
Parce, plus æquò, Numen,
Si quid dolet Cor meum;
Minus enim dolerem,
Quando cor Genitoris non haberem.
Nate, (ah dulce nomen, & triste simùl)
Moras omnes rumpamus,
Et quæ imperat Numen
Sacri Montis cacumina ascendamus.
Hæc innocuos tuos
Erca Holocausti digna,

Pre:

Quod Barbarum, & Reum
Sanguinem è venis nati fundit meum.
Ah vade Barbare,
Ferox, & improbe,
Natorum Perditor,
Non Pater es.
Vel quæ Barbaries
Nesciat, horreat,
Nova, Crudelia
Exempla des. Ah vade &c.
Quicunque Sortis opes
Qværis, & credis bonis,
Noſtro diſcas exemplo.
Non cum ſævit, fortunam, cum favet, time,
Time illius Fauores,
Time Sortem ridentem,
Sic contemnes Furentem
Quoties fallax, incoſtans
Non donabit Amica;
Non habebit, quod rapiat inimica.
Sors ingrata, quò tantum dolerem,
Non haberem
Si non eſſemtuo addicta fauori.
Tu me Matrem Crudelis feciſti,
Infæcundæ tu Prolem dediſti,
Vt meo forem fæcunda dolori.

Abram, & Isach

Iſ. Pater, ehu dulcis Pater.
Abr. Siſte, Iſach dilecte, Sanguis meus
Siſte Patrem vocare.
Quem ſenties Sacerdotem,
Auges Parentis tui pænam, dolorem,
Dum patrio in ſinu excitas amorem.
Iſ. Imò magis quàm nùnc Patrem vocare.

Nun-

Nunquam te potui Parens;
Nàm Numini obediens,
Sacerdotali Telo,
Isach, Mundo dùm perdis, paris Cælo.
Liceat saltèm mihi hoc perituro,
Vltimum, & fatale
Osculum genis tuis figere amoris,
Et domum redituro,
Tibi Subeat Matri
Ferre nomine meo ultimum Vale.
Siquærat ubisim,
Cęlos ostende, & dic,
Illic est Natus meus:
Et perditum Si à te
Mater dolebit me,
Flentem Solare Sic,
Sara. Sic iussit Deus.

Abr. Sume Patris extrema
Amoris Nate Signa,
Et innocens, & pura
Victima Cęli digna,
Subi Plagas serenas.
Stringo gladium, tu rege
Ictum Arbiter Cęli,
Tuque Nato Mors meo dulciter veni,
Et quid pænæ habet mori,
Totum misero serua Genitori.

Angelus, & ÿdem

Ang. Ensem ferientem:
Iace, imminentem
Ictum Suspendat
Decreta Nex.
Ne se in amatum,
Amplius Natùm

Manus

Manus extendat
Vult Cęli Lex. Enſem &c.
Siſte, ſiſte, ſuſpende
Abram vulnus fatale.
Promptæ mentis obſequium
Benigniter excipiens,
Numen Cęli Immortale,
Soſpitem, ferro ereptum,
Iſach, animi tui donat virtuti,
Cuius germen regale
Omni gratiarum copià cumulabit,
Et ſicùt aſtra Cæli propagabit.
Abr. Altæ Dei Iubentis
Dextræ nutus adoro;
Tibique Arbiter Mundi,
Loco Nati dilecti,
Offero, quem oſtendis
Intèr vepres Arietem,
Tu Victimam. Sed aris
Victima vix adhæſit,
Flamma de Cælo cadens
Quòd in illam volauit,
Et bibulo nitore concremauit.
Nunc aperta Supremæ
Noſco mentis arcana,
Cur Agnum non aduſſit,
Et fax heſterna Arietem combuſſit.
In Agno, Nate mi, Cælum te expreſſit
A flammis, quem nonlæſum, dum Servavit
Ferrum Patris, & ignem
Soſpitem te euaſurum demonſtravit.
Nate
Abr. Iſa: à 2. Care mea Sola voluptas,
Parens

Tunç

Tunc in dulces occurris amplexus,
Mortis inter certissimæ nexus,
Quando perdere credidi te,
Te
Sed quod iussit Cęlum necare,
me
Quamuis lumen in fletus liqueret,
Cor paratum cùm tamèn videret,
Certà mihi te reddidit Spe. Care &c.

A'r. Ex hoc discent Nepotes
Quod Numini plus est obtemperare
Quam pacificas Hostias immolare.

F I N I S.